

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Miljöredovisning 2016

Uppföljning av Miljöprogram för Malmö stad 2009-2020

Innehåll

Miljöredovisning 2016	3
Inledning.....	4
Från ord till handling – Handlingsplanen.....	6
Förklaring av symboler.....	6
Sveriges klimatsmartaste stad	7
Effektivare användning av energi.....	8
Mer förnybar energi.....	9
Minskade utsläpp	11
Omställning av transporter och resvanor.....	12
Anpassning till klimatförändringarna	13
Framtidens stadsmiljö finns i Malmö	15
Hållbar stadsutveckling	16
Resurserna ska användas smartare	17
Staden ska bli renare och tystare	18
De gröna och blå kvaliteterna ska utvecklas.....	19
God vistelsemiljö för alla i Malmö	21
Naturtillgångar brukas hållbart	23
Malmö ska växa resurssnålt.....	24
Jordbruket i Malmö ska vara hållbart	25
Vattentillgångarna ska skyddas	26
Malmönaturen ska värnas.....	27
I Malmö är det lätt att göra rätt	29
Hållbar upphandling	30
Användningen av farliga ämnen ska minska	31
Avfallet ska återvinnas	33
Malmö - en kunskaps- och innovationsstad.....	34
Hållbar konsumtion och livsstil.....	35

Illustration framsida: Jojograf

Datum: 2017.02.15

Ansvarig: Henric Nilsson

Förvaltning: Miljöförvaltningen

Enhet: Miljöövervakning och analys

Miljöredovisning 2016

Miljöprogram för Malmö stad 2009-2020 antogs av kommunfullmäktige i Malmö stad den 17 december 2009.

Miljöredovisning 2016 är årets sammanställning av hur arbetet går med att uppnå Malmös miljömål.

Ytterligare statistik och nyckeltal finns på Miljöbarometern på Malmö stads hemsida: www.malmo.se/miljobarometern

Inledning

De globala målen för hållbar utveckling antogs av världens ledare i september 2015. De syftar till att utrota extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor i världen samt att lösa klimatkrisen. Självklart är globala utmaningar även lokala.

Här i Malmö var vi tidiga med att säga att de globala målen skulle göras till våra, och nu är det viktigt att skrida från ord till handling. Den internationella konferensen Sustainable City Development, som hölls i november 2016 i Malmö, hoppas vi ska bli startskottet på en samverkan med andra kommuner, civilsamhället och företag. Samverkan är en nyckel till framgång. Vi har inte tid att göra alla misstag och erfarenheter själva, utan vi måste alla dela med oss av vår kunskap så att kunskapen blir ”main stream” och kan användas på många platser och i många olika sammanhang.

Självklart måste de globala målen kopplas ihop med Malmös fullmäktigemål och våra olika nämnders mål. Miljönämnden har redan gjort kopplingar mellan de tre målnivåerna och det tycker jag är ett utmärkt sätt att ta sig an de globala hållbarhetsmålen. De ger oss också en tydlighet kring de olika målen.

Tyvärr har vi en bra bit kvar miljömässigt innan vi kan kalla oss hållbara här i vår stad. Miljööredovisningen för 2016 ger oss ingen större anledning att slå oss för bröstet. Vi har ambitiösa miljömål, men vi ser inte ut att nå dem om vårt miljöarbete fortsätter i den här takten. Vi måste helt enkelt skärpa oss om vi ska nå våra högt ställda mål. Nu hoppas jag på den nya organisationen som ska vara på plats under 2017 – att vi tar tillfället i akt och ser till att ge miljö- och hållbarhetsarbetet en nystart. Vi måste integrera hållbarhetsarbetet i det dagliga arbetet på ett naturligt sätt. I dagsläget finns det utsedda miljösamordnare på kommunens olika förvaltningar som koordinerar arbetet med miljö och hållbarhet. I och med omorganisationen får vi se över hur arbetet ska drivas vidare på ett framgångsrikt sätt.

Det finns många frågor att arbeta vidare med och som behöver extra skjuts. Det krävs till exempel mycket arbete för att energianvändningen ska fortsätta att minska i Malmö. Vidare kommer det att krävas ytterligare effektivisering för att det ska vara möjligt att nå målet om ett Malmö som år 2030 till 100 procent är försörjt av förnybar energi.

Att klimatanpassa staden är en ödesfråga. Arbeta med en skyfallsplan och en åtgärdsplan pågår, samtidigt som staden är på gång med åtgärder i området Söderkulla, där boende drabbades svårt under skyfallet den 31 augusti 2014. Det kommer förstås att krävas många fler insatser för att få en stad som kan stå emot stora mängder vatten, oavsett om de kommer som skyfall eller som en tillfälligt höjd havsnivå. Vi måste också ta oss en rejäl tankeställare kring mängden hårdgjord yta i staden, eftersom sådan yta är väldigt dålig på att ta emot och lagra vatten. Vi måste därför bevara och utveckla grönstruktur i staden som är bättre på att svälja vatten. Grönnya tillför dessutom många fler fördelar, exempelvis för den biologiska mångfalden, ekosystemtjänster och för rekreativa värden. Om den anläggs på rätt sätt, förstås.

Vi måste fortsätta jobba för att det ska vara lättare för Malmöborna att göra rätt än att göra fel. Mycket handlar om att sprida kunskap faktiskt. Om jag inte har tillgång till fakta och kunskap kan jag ju heller inte göra hållbara val. Under december 2016 genomförde vi till exempel en kampanj om hållbart mode. I kampanjen ingick en

rad aktiviteter som inspirerade till en kreativ, smart och hållbar klädstil. Det togs också fram en guide till smart och hållbart mode i Malmö.

Matfrågan fortsätter att vara aktuell. I vår policy för hållbar utveckling och mat konstaterar vi bland annat att vi måste äta mer vegetabiliskt, minska matsvinnet och välja kött som ger upphov till så litet utsläpp av växthusgaser som möjligt. Själv väljer jag mer fisk, fågel och vilt sedan jag fick kunskap om hur mina kostvanor påverkar klimatet. Och denna kunskap har förstås alla Malmöbor rätt att få tillgång till! Under året har vi startat ett nytt utbildningspaket som riktar sig till stadens förskolor, äldre- och LSS-boenden – där vi berättar om hur mat och klimat hänger samman. Det ska bli spännande att följa hur vi kan få ännu mer klimatsmarta kök i staden.

Nu tycker jag att vi satsar på att göra 2017 till det hållbaraste året på länge och arbetar tillsammans för att nå våra högt ställda miljömål!

Kerstin Åkerwall

Miljödirektör, Malmö stad

Från ord till handling – Handlingsplanen

Malmö stads miljöprogram innehåller målformuleringar för hur Malmö ska bli en hållbar stad. Vilka aktiviteter som måste genomföras för att nå dit är beskrivet i ”handlingsplan för miljöprogrammet – prioriterat arbete i Malmö stad 2015-2018”, som antogs av miljönämnden i Malmö i februari 2015. I handlingsplanen har sjutton åtaganden identifierats där en rad aktiviteter är samlade, som alla ska bidra till att vi når de ambitiösa miljömålen. Ansvar för att genomföra handlingsplanens åtaganden är gemensamt för alla Malmö stads nämnder och styrelser. För att resultat ska kunna uppnås måste samverka ske, både internt i Malmö stad och med externa aktörer, där inte minst Malmöborna och näringslivet är viktiga.

Under senhösten 2016 genomfördes en första, komplett, uppföljning på arbetet med åtagandena i handlingsplanen. Uppföljningen visade att alla åtaganden utom två är påbörjade. Dessa två är ”Förbättra det systematiska arbetet med hållbar upphandling” samt ”Säkerställa att stadens tekniska system främjar det hållbara Malmö”. I övriga femton åtaganden pågår arbete. Totalt sett är 68 % av handlingsplanens alla aktiviteter genomförda eller påbörjade. Absolut avgörande för arbetet är att alla styrelser och nämnder inom Malmö stad tar sitt ansvar för sina respektive åtaganden och aktiviteter.

Förklaring av symboler

I följande avsnitt åskådliggörs statusen för de fyra övergripande miljömålen samt de 19 delområdena med hjälp av färgade symboler med trendpilar. Statusen bedöms utifrån den statistik och information som är tillgänglig i slutet av år 2016. Innebörden av symbolerna är enligt följande:

Symbolförklaring

Miljömålet	bedöms ha en negativ trend	bedöms ha en positiv trend	bedöms ha en oklar trend	
ser ut att kunna uppnås i tid				
ser ut att delvis kunna uppnås i tid				
ser ut att inte kunna uppnås i tid				
Tillräcklig information saknas				

Sveriges klimatsmartaste stad

År 2020 ska Malmö stads egen organisation vara klimatneutral och år 2030 ska hela Malmö försörjas till 100 % av förnybar energi.

Miljömålet består av fem delområden som alla berör klimatarbetet. Ett av delområdena ”effektivare användning av energi” ser ut att kunna uppnås inom utsatt tid medan ett annat ”minskade utsläpp” inte ser ut att kunna uppnås till år 2020. De tre övriga delområdena ”mer förnybar energi”, ”omställning av transporter och resvanor” samt ”anpassning till klimatförändringarna” ser alla ut att delvis kunna uppnås inom utsatt tid. Totalt sett bedöms därmed miljömålet att endast till viss del vara möjligt att uppnå inom miljöprogrammets tidsram. Miljömålets trend bedöms vara positiv då flertalet av nyckeltalen inom miljömålets fem delområden uppvisar en positiv trend.

Effektivare användning av energi

Mer förnybar energi

Minskade utsläpp

Omställning av transporter och resvanor

Anpassning till klimatförändringarna

Effektivare användning av energi

Energianvändningen i Malmö ska sänkas med minst 20 procent per person fram till 2020* och med ytterligare 20 % till 2030. (*jämfört med genomsnittlig användning år 2001-2005)

Den första delen av målet om energianvändningen, att den ska minska med 20 procent till år 2020, är nästan uppnått år 2014. Målet för år 2020 bedöms därmed som möjligt att uppnå. Det krävs dock mycket arbete för att energianvändningen ska fortsätta att minska samt för att även andra delen av målet, om att minska energianvändningen ytterligare 20 procent till år 2030, ska kunna uppnås. Dessutom behövs sannolikt ytterligare effektivisering för att det ska vara möjligt att nå målet om ett Malmö som år 2030 till 100 procent är försörjt av förnybar energi. Ytterligare information behövs också för att kunna ge en bättre bild av den totala energianvändningen i Malmö. Delområdets totala trend bedöms som positiv då energianvändningen per invånare, den totala energianvändningen och kommunfastigheternas energianvändning samtliga uppvisar positiva trender.

Under år 2014 minskade återigen energianvändningen per person och uppvisade det lägsta värdet under hela den redovisade perioden sedan år 1990. Minskningen sedan år 2004 beror mycket på Malmös befolkningsökning, som uppgått till cirka 5000 personer årligen alltsedan år 2006. Den totala energianvändningen i Malmö minskade också under år 2014 och ligger nu under 1990 års användning. Den totala energianvändningen har inte förändrats så mycket utan pendlat kring 7000 GWh per år ända sedan 1990-talet. Kommunfastigheternas totala energianvändning ökade något jämfört med året innan. Den totala minskningen uppgår år 2015 till 21 procent jämfört med den genomsnittliga användningen år 2001-2005.

Runt om i Malmö finns det många goda exempel på energieffektiviseringsinsatser där kommunen är en aktiv part. Många byggherrar som är aktiva i Malmö väljer att bygga energieffektiva byggnader. Detta kan delvis härledas till kommunens byggherredialoger, där fördelar och möjligheter med energieffektivt byggande är en viktig del. Genom att ge specifika nybyggnadsområden miljöprofil ges även en viktig signal till de byggherrar som vill bygga i området. Detta gäller till exempel i Hyllie. Arbete med energieffektivisering sker även i befintliga områden. Ett led i det arbetet är att stadens energi- och klimatrådgivare utvecklar en webbplattform för digitaliserad och individuell energirådgivning för flerfamiljshus. I Sege Park genomförs ett försök med samtransport av varor och avfall som bland annat kan ge minskad energianvändning. Genom energitillsynen stöttas prioriterade industrier i Malmö, med en energianvändning på mer än 300 MWh per år, i arbetet med att kartlägga energianvändningen och därefter ta fram effektiviseringsåtgärder som kan genomföras.

Vilka insatser behövs?

För att kunna uppnå de högt ställda målen till år 2030 att energianvändningen ska minska med ytterligare 20 procent, från år 2020, samt att hela Malmö ska försörjas till 100 procent av förnybar energi krävs ett omfattande arbete för både fastigheter, verksamheter och transporter. För nybyggda fastigheter behöver kommunen genom dialog eller annan form säkerställa en hög energiambition, med utgångspunkt i de byggherredialoger som redan görs idag. I existerande områden måste de goda exempel på energieffektiviserande åtgärder som redan finns tas

tillvara och spridas. Självfinansierande finansieringsmodeller för hur kommunen kan underlätta energieffektiviseringsåtgärder hos externa parter (företag och privatpersoner) måste också tas fram.

För kommunens egna verksamheter behövs ett mer systematiskt arbete, med fokus på åtgärder för långsiktig energieffektivisering. Det kommunala bostadsbolaget bör också gå före när det gäller energieffektivisering både i befintliga byggnader och i nybyggnation. För att transporterna i Malmö ska bli mer energieffektiva krävs en ökad andel resor till fots, cykel eller kollektivtrafik på bekostnad av biltrafiken. Detta kan hanteras delvis genom stadens planering, där framkomlighet för bilar prioriteras ned till fördel för andra trafikslag. Det kan även hanteras genom kostnader för olika trafikslag, såsom avgifter för parkering och kollektivtrafikresor.

Mer förnybar energi

Sol, vind, vatten och biogas ska fasas in och fossila bränslen fasas ut. Andelen förnybar energi ska vara 100 % i Malmö stads verksamheter år 2020.

Ambitionen är att så stor andel som möjligt av denna energi ska vara lokalt producerad.

Målet ser delvis ut att kunna uppnås då förnybar energi från sol, vindkraft och biogas totalt sett har ökat inom kommunen och nu uppgår till sju gånger så mycket som år 2001. Andelen förnybar energi i Malmö stads verksamheter uppgår också numera till ungefär två tredjedelar av den totalt använda energin. Dock är det en bit kvar till målet om 100 procent förnybar energi år 2020 i Malmö stads verksamheter. Det övergripande klimatmålet att hela Malmö ska försörjas till 100 procent av förnybar energi år 2030 ser för närvarande ut att vara svårt att nå. Delområdets totala trend bedöms som positiv då den förnybara och återvunna energin, den förnybara kommunala energin och även fjärrvärmens fossilinnehåll samtliga visar på positiva trender.

Under år 2015 genererades mer energi från sol, vind och biogas än något år tidigare och totalt sett uppgick mängden till 435 GWh, vilket är 700 procent mer än år 2001. De senaste åtta åren har dock den totala mängden förnybar eller återvunnen energi legat ganska stabilt kring 1600 GWh. År 2014 utgjorde den totalt genererade förnybara och återvunna energin nästan 24 procent av den totalt använda energin i Malmö. Mängden förnybar energi som produceras av kommunägda anläggningar ökar och uppgick år 2015 till drygt 7500 MWh vilket är en ökning med mer än 300 procent jämfört med året innan. Det är speciellt energin från den av Malmö stad ägda vindkraftsanläggningen i Sundsvall som står för den övervägande ökningen. Det andra utlokaliserade vindkraftverket, beläget i Kristinehamn, som Malmö stad köpt in kommer troligen att övertas vid årsskiftet. Tillsammans med det först inköpta i Sundsvall kommer vindkraftverken framöver att stå för ungefär 10 procent av Malmö stads elanvändning.

Etableringen av förnybar energiproduktion i Malmö går fortsatt trögt. Utvecklingen av vindkraft inom Malmö stads geografiska gränser har stått stilla i flera år, och även under år 2016 stoppades ett planerat verk vilket därmed minskade möjligheten till måluppfyllnad. I det ena av de två lokala vindkraftsprojekten som drivs i Malmö stads regi avvaktas utfallet av en planerad vattendom för ny markutfyllnad i Norra Hamnen. I det andra projektet vid Yttre Ringvägen kommer en slutlig vindanalys och en förfinad investeringsanalys att göras efter årsskiftet. Detta utgör sedan

underlag för beslut om fortsättning vilket innebär en omfattande tillståndsprocess innan etablering kan påbörjas. På ett övergripande plan pågår diskussioner mellan Malmö stad och berörda myndigheter kring aktualiseringen av översiktsplanen, vilket också kan påverka framtida processer för förnybar energiproduktion. Den svaga vindkraftsutvecklingen, gör att möjligheten att utnyttja solenergi för elproduktion blir än viktigare. Här arbetar Malmö stad aktivt för att skapa samsyn kring utvecklingen och underlätta ansökningsprocessen om bygglov för solenergi. Avseende tillvaratagande av restvärme har beslut tagits under år 2016 om att investera i värmepumpar som kommer att generera fjärrvärme från renat avloppsvatten. Anläggningen är planerad att tas i drift i mitten av 2017 och ska generera 200 GWh värme till Malmö.

Vilka insatser behövs?

För att Malmö ska kunna nå miljömålen om förnybar energi är det nödvändigt att produktion av förnybar energi prioriteras och likställs med andra värden i staden. Det behöver också ske en övergång mot förnybar fjärrvärme, vilken även kan inkludera återvunnen energi, för att till år 2020 nå miljömålet om 100 procent förnybar energi inom Malmö stads verksamheter. Värmeproduktionssystemet i Malmö står inför en stor utveckling, då stadens leverantör av fjärrvärme har delats upp i två bolag. Uppdelningen kommer underlätta för en ökad produktion av förnybar värme, till exempel genom att det naturgaseldade Öresundsverket används mer begränsat.

Idag produceras värme vid ett flertal anläggningar i staden genom förbränning av avfall, biomassa och till viss del naturgas, samt genom tillvaratagande av överskottsvärme från olika industriprocesser. Att ta hand om den överskottsvärme som genereras, och utnyttja de resurser som finns tillgängliga är fortsatt viktigt. Möjligheterna för ett utökat utnyttjande av restvärme behöver därför undersökas kontinuerligt. Ökad användning av biomassa och geotermi är också intressanta lösningar som även fortsatt behöver utredas som alternativ för värmeförsörjning inom kommunen. Arbetet med att utreda möjligheterna att upphandla förnybar fjärrvärme behöver fortsätta och även genomföras. Därigenom kan Malmö stad, som stor kund, även hjälpa till att visa att det finns en marknad för förnybar fjärrvärme. Avseende elanvändningen behöver ursprungsgarantier för vindel istället för vattenkraft väljas, vilket är möjligt i Malmö stads nyupphandlade elavtal.

Det är en stor utmaning att nå målet om 100 procent förnybar energi på transportsidan, även här kan stora aktörer såsom Malmö stad visa vägen framåt. Den nya miljöbilsstrategin, som förväntas bli antagen under år 2017, blir ett viktigt verktyg i kommunens arbete med bland annat elfordon. Enligt Malmö stads fordonsgasavtal är minst 50 procent biogas standard i fordonsbränslet, med möjlighet att uppgradera till 100 procent. Ska Malmö stad nå målet om 100 procent förnybart till år 2020 så behöver alla förvaltningar aktivt välja 100 procent biogas. För att bland annat åstadkomma lägre bränsleanvändning behöver arbetet med olika typer av samlogistik, avseende dagliga tjänster i staden, utvecklas vidare. Samarbetet med Skånetrafiken om införandet av elbussar på två stadsbusslinjer i Malmö år 2018 är ett viktigt steg på vägen mot fossilbränslefri trafik i staden.

Minskade utsläpp

Utsläppen av växthusgaser i Malmö ska minska med minst 40 % räknat från år 1990.

Målet med minskade växthusgasutsläpp i Malmö ser ut att bli svårt att nå. Det krävs många ytterligare insatser inom ett flertal områden för att målet ska kunna uppnås. Även nyckeltal med ett konsumtionsbaserat, istället för ett produktionsbaserat, perspektiv behövs för att se hur Malmöbornas totala konsumtion av varor och tjänster bidrar till växthusgasutsläppen.

Koldioxidutsläppen utgör de dominerande växthusgasutsläppen i Malmö och de uppvisar totalt sett en negativ trend samtidigt som koldioxidutsläppen per invånare visar på en positiv trend, dock mycket på grund av Malmö kraftiga befolkningsökning under de senaste tio åren. Då dessutom fjärrvärmens koldioxidutsläpp i Malmö visar en negativ trend bedöms delområdets totala trend som varken positiv eller negativ.

Koldioxidutsläppen minskade totalt sett mellan år 1990 och 2005. Den stora ökningen inom industri- och energisektorn år 2010 kan tillskrivas Öresundsverket som togs i drift detta år. År 2015 minskade koldioxidutsläppen igen, mycket på grund av att driften vid Öresundsverket minskade. Utsläppen var år 2015 fortfarande högre än år 1990 och för att nå Malmö miljösmål till år 2020 behöver utsläppen minska med 42 procent mellan år 2015 och 2020. Under år 2015 minskade koldioxidutsläppen per person jämfört med år 2010 och är nu även de lägsta under den redovisade perioden. En bidragande orsak till minskningen mellan år 1990 och 2015 är Malmö befolkningsökning som sedan år 2006 uppgått till cirka 5000 personer årligen. Övriga växthusgaser minskade återigen under år 2014 och utsläppen var detta år de lägsta under redovisningsperioden. Dock behöver utsläppen minska med lika mycket framöver som de gjort sedan år 1990 för att nå målet om 40 procents minskning mellan år 1990 och 2020. Utsläppen av övriga växthusgaser per person har minskat kontinuerligt sedan år 1990 men även här bidrar Malmö befolkningsökning till minskningen.

Allt arbete som lyfts fram inom delområdena ”effektivare användning av energi”, ”mer förnybar energi” och ”omställning av transporter och resvanor” påverkar koldioxidutsläppen. En minskad energianvändning samt en ökning av både förnybar energi och utsläppsfria trafikslag är utvecklingar som alla har positiva följder på utsläppen av koldioxid.

På den ekonomiska sidan sker också arbete som syftar till att minska de utsläpp Malmö stad är delaktig i. Under året antogs en ny finanspolicy som bland annat anger att Malmö stad ska undvika fondplaceringar där företag som ägnar sig åt utvinning av fossila energikällor ingår. Målsättningen är att senast år 2018 helt ha lämnat placeringar i företag med en omsättning från fossil energiutvinning större än 5 procent. Malmö stad påbörjade även under år 2016 en utredning av möjligheten att införa gröna obligationer för att på så sätt speciellt kunna finansiera klimatsmarta och ekologiskt hållbara investeringar.

Vilka insatser behövs?

Det krävs en omfattande förändring för att Malmö ska kunna uppnå målet om minskade växthusgasutsläpp. Staden och kommunen måste planeras på ett klimatsmart sätt så Malmöborna kan leva och göra sina dagliga sysslor utan att ge upphov till stora växthusgasutsläpp. Malmö översiktsplan samt trafik- och

mobilitetsplan är viktiga instrument i arbetet med att skapa en resurssnål och energieffektiv stad där bland annat satsningar på förnybar energi och ett trafiksystem med minimal miljöpåverkan prioriteras. Förändringarna i den fysiska miljön behöver även gå hand i hand med förändrade beteenden och här kan kommunen på olika sätt göra det lättare för Malmöborna att göra hållbara val som innebär mindre utsläpp både lokalt och globalt. Den konsumtion som Malmöborna och verksamheter i Malmö står för ger upphov till koldioxidutsläpp även i de länder där varorna produceras. Malmö stad behöver fortsätta att aktivt stödja aktiviteter i Malmö som gynnar hållbara beteenden genom samarbete med olika organisationer och verksamheter i staden.

I delområdena ”effektivare användning av energi”, ”mer förnybar energi” och ”omställning av transporter och resvanor” uppmärksammas även insatser inom ett flertal områden som krävs för att vända utsläppens negativa utveckling i Malmö. För minskade utsläpp kan speciellt nämnas vikten av att utveckla och ta tillvara klimatsmartare lösningar avseende både el- och värmeförsörjning. Utvecklandet av till exempel olika solenergilösningar, storskaliga geotermilösningar och industriell symbios, där bland annat restvärme tas tillvara, behöver fortsätta och intensifieras de närmsta åren för att Malmö ska kunna närma sig målet och minska utsläppen.

Omställning av transporter och resvanor

En kraftfull utveckling av spårburen och annan eldriven (grön el) kollektivtrafik och ett utbyggt cykelvägnät ska tillsammans skapa nya förutsättningar för resande lokalt och regionalt. Möjligheterna till omlastning av gods till sjö- och järnväg ska förbättras.

Omställningen av trafiksystemet går i dagsläget alltför sakta och det är osäkert om målet kan nås mer än delvis. Det finns dock goda förutsättningar för att nå målet i framtiden, eftersom Malmö planerar utökning av kollektivtrafiken med t.ex. spårvagn och elbussar. Information saknas om hur möjligheterna är för omlastning av gods till sjöfart och järnväg. Delområdets totala trend bedöms som positiv då den övervägande delen av nyckeltalen såsom miljöbilar, cykelbanor och färd sätt visar på positiva trender.

Några stora förändringar kan tyvärr inte ses varken när det gäller Malmöbornas bilinnehav eller bilisternas totala körsträcka. Efter att under år 2008 haft en toppnotering på drygt 580 mil körsträcka per person ligger sträckan år 2015 på samma längd som år 1999, drygt 460 mil. Totalt sett visar bilinnehavet i Malmö på en ökning från knappt 310 bilar per 1000 invånare år 1974 till nästan 360 år 2015 men det har både ökat och minskat under perioden. Miljöbilsinnehavet ökar både i Malmö som helhet, där det uppgår till 21 procent, och inom den kommunala organisationen, där det ligger på drygt 77 procent.

Under år 2015 ökade cykelbanornas längd med 4 km medan bilvägarna ökade med 3 km. I Malmö stads fördjupade resvaneundersökning, som görs vart femte år, ses en tydlig minskning av bilresorna till arbete och skola mellan år 2003 och 2013. Kollektivtrafikresorna har till samma mål ökat från 12 procent till 21 procent. Cykeltrafikutvecklingen har sedan år 2003 ökat i centrala Malmö med nästan 50 procent medan befolkningen under samma period ökat med knappt 20 procent.

Under år 2016 har Malmö stad tagit fram en ny miljöbilsstrategi, med riktlinjer för det fortsatta arbetet med elfordon, laddplatser och laddinfrastruktur, vilken förväntas bli antagen under början av år 2017. Stadens befintliga behov och möjligheter inom parkeringsområdet har kartlagts i en parkeringsöversyn, vilken kommer att ligga till grund för framtagandet av en ny parkeringspolicy. Ett hyrcykelsystem startades i Malmö i maj 2016 med 50 stationer och drygt 500 cyklar i systemet. Planen är att systemet ska vara fullt utbyggt och dubbelt så stort år 2019. I utbyggnadsområdet Sege Park pågår ett samlastningsprojekt där varor körs ut med elfordon och lastcyklar. Via en mikroterminal, där varor lastas om från tung trafik, servas bostäder, förskolor och skolor i området, som på så sätt får en trevligare miljö och blir mindre utsatt för buller och luftföroreningar samtidigt som klimatpåverkan minimeras.

Vilka insatser behövs?

Malmöns nya trafik- och mobilitetsplan är ett viktigt instrument i de förändringsprocesser som krävs för att minska trafikens klimatpåverkan och anpassa trafiksystemet mer efter människan. De yteffektiva transportslagen, såsom cykel- och gångtrafik måste prioriteras framför de ytkrävande, såsom biltrafik. Trafik-ytorna behöver omdisponeras så att stadens begränsade ytor används så effektivt som möjligt. Biltrafikens ytor måste minskas medan ytor för kollektivtrafik, cykel och gång utökas så staden kan byggas tätare samtidigt som en långsiktigt hållbar stadsmiljö skapas. I väntan på utbyggnaden av spårtrafik i Malmö är satsningarna på elbussar ett viktigt steg på vägen mot ett mer miljövänligt kollektivtrafiksystem. Samlastning av både sådant som ska levereras ut och samlas in behöver bli en företeelse som sker överallt i den förtätade staden. Malmö stad kan, i egenskap av stor arbetsgivare, underlätta för förändrade resvanor både lokalt i staden och när det gäller pendlingen till och från Malmö. För att kunna åstadkomma en större övergång från bilpendling till kollektivtrafikpendling krävs även ett samarbete mellan kommunerna och regionala samt statliga myndigheter. Det är väldigt viktigt, samt även kostnadseffektivt, att Malmö stad, genom dialog och kommunikation med Malmöbor och näringsliv, försätter påverka både lokala och regionala resenärer att anamma ett mer miljövänligt beteende.

Anpassning till klimatförändringarna

Malmö ska förbereda för till exempel ändrad temperatur, höjd havsyttnivå och ökad nederbörd. Förutseende ger stor miljönytta och lägre kostnader.

Målet ser delvis ut att kunna uppnås då Malmö stad förbereder för förändrat klimat bland annat genom planarbete på vattensidan.

Andelen hårdgjord yta uppvisar dock en negativ trend medan antalet bräddningar varierar mycket efter nederbördssituationen samtidigt som klimatanpassningsarbetet blir bättre. Då nyckeltal också saknas avseende anpassning till andra klimatförändringar såsom vind och temperatur bedöms delmålens totala trend som varken positiv eller negativ.

Andelen hårdgjord yta har ökat något sedan år 2000 även om den senast redovisade uppgiften inte är helt jämförbar med de tidigare. Mängden bräddat vatten inom ledningssystemet i Malmö visar totalt sett en ökande tendens mycket på grund av de extrema nederbördssituationer som förekommit under vissa år. I IVL:s och

Svensk Försäkrings senaste undersökning av kommunernas klimatanpassningsarbete fick Malmö 25,5 poäng av 33 möjliga och förbättrade sin placering till plats 20 bland Sveriges kommuner.

Mycket arbete pågår inom kommunen som kan förändra hur vattenhanteringen sker. Ett tematiskt tillägg till översiktsplanen "Plan för Malmös vatten" håller på att tas fram. Denna övergripande vattenplan ska beskriva planeringsförutsättningar, mål och strategier för hav, ytvatten och grundvatten inom kommunens hela geografiska område, även havsområdet. Inom detta arbete har en VA-utbyggnadsplan tagits fram och beslutats av Kommunfullmäktige under år 2016, där den framtida utbyggnaden av det kommunala vatten- och avloppsnätet beskrivs. Arbete pågår också med en Skyfallsplan och en handlingsplan för skyfallsombyggnad av allmän plats, vilka ska behandla regn som inte kan tas omhand av dagvattensystemet och som orsakar skador på bebyggelse, olägenheter för invånarna samt trafikstörningar.

Vilka insatser behövs?

Det påbörjade arbetet med Skyfallsplanen måste fortsatt prioriteras så den framtagna strategidelen kan kompletteras med en handlingsplan för att rusta Malmö och den kommunala organisationen inför de stora och intensiva regn som är en effekt av de pågående klimatförändringarna. Kraftig nederbörd och översvämningar innebär stora påfrestningar på staden. Vid extrema nederbördssituationer samlas stora mängder vatten, mer eller mindre förorenat, på de hårdgjorda ytorna och transporteras alltför snabbt vidare till avloppsnätet och vattendragen. För att förebygga översvämningar krävs en god balans mellan behovet av förtätning och av klimatanpassning redan tidigt i stadsplaneringsprocessen, så en långsiktigt hållbar hantering av dagvatten kan åstadkommas. Detta innebär även hänsyn till recipienten så att dagvattnet som släpps ut i vattendraget eller slutligen i Öresund inte försämrar den rådande vattenkvaliteten. En tydligare ansvars- och rollfördelning krävs inom den kommunala organisationen för både akuta insatser och det långsiktiga förebyggande arbetet. En samordningsgrupp med representanter från Malmö stads förvaltningar och VA SYD, behövs för att driva och samordna arbetet. Det är också viktigt att formulera ett gemensamt ställningstagande inom Malmö stad om vilken risknivå som staden anser lämplig för klimatanpassningsarbetet.

Arbetet med att ersätta hårdgjorda ytor med grönska i olika former, till exempel gröna tak, regnbäddar och gröna väggar, behöver intensifieras inom kommunen och även inbegripa privat mark. Ett arbete med att involvera stadens privata markägare och upplysa om vikten av grönska och lokalt omhändertagande av dagvatten på tomter och innergårdar behövs också för att ytterligare kunna mildra effekterna av de pågående klimatförändringarna. Andra effekter av klimatförändringarna, som höga havsvattenstånd, värmeböljor och stormar, vilka kan ha stor påverkan på samhället och Malmöborna behöver också hanteras inom den kommunala organisationen.

Framtidens stadsmiljö finns i Malmö

Malmö ska år 2020 vara ett levande och ledande kunskaps-, demonstrations- och utvecklingscentrum för hållbar stadsutveckling. De som vistas i Malmö ska uppleva en god stadsmiljö med låga bullernivåer och ren luft.

Miljömålet består av fem delområden som alla berör arbetet med Malmös stadsmiljö. De fyra delområden som varit möjliga att bedöma ”hållbar stadsutveckling”, ”resurserna ska användas smartare”, ”staden ska bli renare och tystare” samt ”de gröna och blå kvaliteterna ska utvecklas” ser alla ut att delvis kunna uppnås inom utsatt tid. På det femte delområdet saknas tillräcklig information för att en bedömning av måluppfyllelsen ska kunna göras. Totalt sett bedöms därmed miljömålet att endast till viss del vara möjligt att uppnå inom miljöprogrammets tidsram. Miljömålets trend bedöms vara positiv då den övervägande delen av nyckeltalen inom miljömålets fem delområden uppvisar en positiv trend.

Hållbar stadsutveckling

Resurserna ska användas smartare

Staden ska bli renare och tystare

De gröna och blå kvaliteterna ska utvecklas

God vistelsemiljö för alla i Malmö

Hållbar stadsutveckling

Malmö har en tätposition när det gäller hållbarhetsfrågor i urbana miljöer och ska fortsätta att utvecklas som motor inom detta område.

Målet ser delvis ut att kunna uppnås då antalet studiebesök avseende hållbar stadsutveckling fortfarande ligger på en hög nivå, men hur Malmö utvecklas som motor inom området behöver också belysas.

Delområdets totala trend bedöms som varken positiv eller negativ då nyckeltallet över studiebesök har en negativ trend de senaste åren men en positiv jämfört med för tio år sedan samtidigt som de kompletterande nyckeltalen visar på både positiva och negativa trender.

Antalet guidade besök med hållbar stadsutveckling som tema har de senaste tre åren minskat och ligger nu på drygt 1700 mottagna personer. Det är dock fortfarande ett stort antal och den stora efterfrågan på studiebesök visar på ett stort intresse för hur Malmö arbetar med hållbarhetsfrågor. I tidningen Aktuell Hållbarhets senaste kommunranking steg Malmö till plats 15 efter förra årets 23:e plats. I rankingen, som görs ur ett miljö- och hållbarhetsperspektiv, har Malmö under de tidigare sex åren aldrig varit sämre än fyra. I tidningen Fokus senaste ranking om var det är bäst att bo sjönk Malmö från plats 25 till 37. De ovan nämnda rankingarna, där Sveriges 290 kommuner jämförs, ger en indikation på att Malmö ligger relativt långt framme i miljö- och hållbarhetsfrågor samt även i boendefrågor.

Inom Malmö innovationsarena pågår samarbete mellan offentlig sektor, näringsliv, ideell sektor och akademi för att främja innovationer inom hållbar stadsutveckling. Fokus för arbetet kommer att vara att testa och förverkliga innovationer som hållbart och kostnadseffektivt kan öka antalet bostäder i Malmö. De koncept och metoder som tas fram ska testas i tre större utvecklingsområden i Malmö: Östervärn, Amiralstaden och Lindängen.

Vilka insatser behövs?

Malmö stads arbete med hållbart byggande och Miljöbyggstrategin måste fortsatt prioriteras inom den kommunala organisationen så att samarbetet med byggherrar kan utvecklas, både när det gäller nybyggnation och befintlig bebyggelse, och ge ett mer hållbart bostadsbestånd inom kommunen. Strategier för hur Malmö stad ska kunna sprida goda exempel från arbetet med hållbar stadsutveckling behöver också tas fram så att kunskapen som erhållits kan tas tillvara och göra nytta på andra platser i världen. Det pågående samarbetet i innovationsarenan, med näringsliv, ideell sektor och akademien, är viktigt för utvecklandet av framtidens bostadshus även i befintliga områden. Genom att utarbeta och sprida metoder för att skapa fler bostäder även i befintliga bostadshus går det att öka variationen i bostadsbeståndet och därigenom få en mer blandad befolkningsstruktur i exempelvis miljonprogramsområden. Andra innovativa lösningar såsom delningsekonomi, med exempelvis återbruk, reparation och uthyrning, eller sociala klausuler vid upphandling för att skapa arbetstillfällen, behöver provas och utvecklas för att bostadsområden ska kunna byggas hållbara ur alla tre hållbarhetsaspekterna.

Resurserna ska användas smartare

Malmö ska vara en tät och blandad stad där bostäder, grönområden, service och verksamheter ligger nära varandra. Markanvändningen ska bli mer yteffektiv genom att exempelvis gammal industrimark återanvänds.

Målet ser delvis ut att kunna uppnås då invånartätheten ökar men hur pass blandad staden är finns tyvärr ännu inte några nyckeltal för.

Delområdets totala trend bedöms som varken positiv eller negativ då invånartätheten och närheten till grön- och blåområden visar på positiva trender medan närheten till livsmedelsbutik visar på negativ trend.

En ökande invånartäthet i samtliga jämförbara tätorter i Malmö kommun mellan år 2005 och 2010 visar på en positiv utveckling inom detta område. Dock visar befolkningens tillgång till livsmedelsbutiker en något negativ trend medan närheten till grönområden eventuellt visar på en positiv trend mellan år 2005 och 2010. De senaste uppgifterna om närhet till grönområden är dock inte helt jämförbara med tidigare års. Närheten till blåområden, sammanhängande vattenytor som uppgår till minst 0,5 hektar, är i Malmö mycket lägre än för grönområden.

Malmö växer med cirka 5 000 nya invånare varje år och denna befolkningsökning ska rymmas i den befintliga staden i enlighet med översiktsplanens intention att Malmö främst ska växa inåt. Under år 2016 har ett förslag till ett planprogram för Holma – Kroksbäck tagits fram som möjliggör förtätning inom områdena och längs de större vägarna, Pildammsvägen och Lorensborgsgatan, för sammanlagt cirka 800 nya bostäder. Samtidigt belyses vikten och funktioner av parker, grönytor och mötesplatser samt potentialen för näringsidkare. Sege Park är Malmös nyaste utvecklings- och innovationsområde och avsikten är att omvandla det före detta sjukhusområdet till en stadsbebyggelse med ungefär 700 nya bostäder, verksamheter, offentlig service och allmänt tillgängliga parker. Med satsningar på förnybar energi, minskat bilanvändande och möjlighet för odling ska området bli ett spjutspetsområde för hållbarhet. Augustenborg och Västra Hamnen står som förebilder i vissa aspekter såsom utvecklingen av vegetationsklädda tak, öppen dagvattenhantering, medborgarsamverkan med mera, men i Sege Park ligger fokus även på cirkulär ekonomi och resiliens. Omvandlingen av gammal industrimark till blandad stadsbebyggelse, med bostäder, service och verksamheter, har under året fortsatt i Norra Sorgenfri och i området har byggnationer påbörjats i två av kvarteren.

Vilka insatser behövs?

Enligt intentionerna i översiktsplanen ska Malmö utvecklas som en blandad, tät och grön stad som är anpassad till gång-, cykel- och kollektivtrafik. Förtätning inom den befintliga staden anses vara ett sätt att bli mer resurseffektiv, genom att infrastrukturen används mer effektivt, att mark utnyttjas optimalt och genom att skapa korta avstånd mellan till exempel bostad och arbete. Dock uppstår viss problematik när bostadsbebyggelsen kryper allt närmare exempelvis industrier och industriområden. Verktyg som kan användas i arbetet med att skapa yteffektiva och hållbara lösningar behöver tas fram för att möjliggöra funktionsblandade strukturer och multifunktionella ytor där alla de funktioner staden innehåller, såsom trafik, industri, bostäder, skolor, rekreationsytor, biodiversitet och grönska av hög kvalitet, kan ingå. Ett samarbete behöver även utvecklas mellan kommunen och de privata

fastighetsägarna för att göra dem mer delaktiga i skapandet av hållbar stadsmiljö i hela Malmö.

Staden ska bli renare och tystare

Cykel-, gång- och kollektivtrafik utgör grunden i transportsystemet och ska tillsammans med utvecklingen av bilpooler ge möjlighet att minska bilberoendet. I Malmö ska trafiksystemet utformas för att minimera luftföroreningar och buller med särskild prioritering av centrala staden.

Förändringar i transport- och trafiksystemet går långsamt och det är osäkert om målet kan nås mer än till viss del. Mycket arbete pågår dock på trafikområdet inom Malmö stad genom program för exempelvis fotgängare, cykel, kollektivtrafik och godstrafik. Även inom ramen för åtgärdsprogrammen för utomhusluft och mot buller görs mycket för att förbättra situationen i Malmö men tydliga resultat kan ännu inte ses i de nyckeltal som i dagsläget finns med i delområdet, förutom när det gäller kvävedioxid som har minskat. Delområdets totala trend bedöms som positiv då den övervägande delen av nyckeltalen såsom resvanor, luftföroreningshalter samt utsläpp av luftföroreningar visar på positiva trender.

Andelen bilresor till skola och arbete har minskat mellan år 2003 och 2013 medan andelen som åker kollektivtrafik eller går och cyklar till dessa resmål har ökat under samma period. I centrala Malmö har cykeltrafiken ökat med nästan 50 procent mellan år 2003 och 2014 medan befolkningen under samma period ökat med knappt 20 procent. Trafikmängderna i tre "snitt" i staden visar totalt sett på en ökande trend under de senaste femton åren där biltrafiken i de centrala delarna är minskande medan den är ökande i de yttre delarna.

Trenden är positiv för de flesta nyckeltal avseende luftföroreningar men för finare partiklar sker inga större förändringar och för marknära ozon är den något negativ. De totala utsläppen av kväveoxider, svaveldioxid och lättflyktiga organiska ämnen har minskat succesivt men i lägre takt under senare år. För bullemiljön kan ingen entydig trend utläsas. Antalet personer som är utsatta för trafikbuller förändrades inte mycket mellan år 2008 och 2012. Däremot ökade antalet förskolor med dålig ljudmiljö utomhus och ljudmiljön i "lugna" grönområden försämrades också något.

Malmö stads första trafik- och mobilitetsplan antogs av kommunfullmäktige under år 2016. Trafikslagen gång, cykel, kollektivtrafik och bil ingår alla i planen och det tas därigenom ett större helhetsgrepp över utvecklingen av stadens totala trafiksystem för att kunna skapa hållbara transportlösningar i Malmö. Sege Park håller på att omvandlas till en ny stadsdel och här har under år 2016 arbete påbörjats med att prova varudistribution genom sam- och omlastning. Alla leveranser som ska in i området lämnas på en mikroterminal där de lastas om till emissionsfria fordon vilka kör ut varorna i området. Samtidigt hämtas också avfall från området vilket transporteras till mikroterminalen för att där hämtas av större fordon. I utvärderingen av Malmös åtgärdsprogram för kvävedioxid visar på 9 procents minskning i centrala Malmö mellan år 2006 och 2015. Huvuddelen av åtgärderna i programmet är nu genomförda, det löper till och med år 2017 och beslut om ett eventuellt nytt program tas av Länsstyrelsen baserat på hur luftföroreningssituationen ser ut i staden. Andel invånare som är utsatta för bullernivåer över riktvärden är väldigt hög i Malmö jämfört med de andra större

städerna i Sverige. Kommunens arbete med åtgärdsprogrammet mot buller följer dessvärre inte den tilltänkta arbetstakten.

Vilka insatser behövs?

Trafik- och mobilitetsplanen är ett viktigt instrument i det förändringsarbete som krävs i Malmö för att skapa ett hållbart transportsystem som ger upphov till både mindre luftföroreningar och mindre buller. Trafiken står för större delen av de uppmätta luftföroreningshalterna och även för större delen av bullerstörningarna i Malmö. Genom att planera stadsrummet på ett annat sätt än tidigare kan Malmöbornas förutsättningar att transportera sig mer miljövänligt, såsom till fots, med cykel eller kollektivtrafik, förbättras. En ökande befolkning i Malmö behöver därför inte betyda ökad biltrafik med i sin tur ökande luft- och bullerföroreningar. Allt eftersom stadens förtätningsarbete fortskrider behöver också stor vikt läggas på utformningen av den yttre miljön och även av enskilda byggnader för att skapa en god gatumiljö avseende både luftföroreningar och buller. Malmös beslut under år 2016 att påbörja satsningen på eldriven kollektivtrafik är ett viktigt steg på vägen för att minska trafikens luft- och bullerpåverkan och skapa bättre och attraktivare stadsmiljöer. Andra viktiga insatsområden är till exempel satsningar på utbyggd laddinfrastruktur för elbilar och ytterligare samlastning av varu- och avfallsflöden i staden. För att ljudmiljön i Malmö ska kunna förbättras måste även arbetet med Åtgärdsprogram mot buller 2014-2018 prioriteras inom den kommunala organisationen framöver.

De gröna och blå kvaliteterna ska utvecklas

Malmös parker, grönområden och vattenmiljöer ska utökas, värnas och ha höga rekreativa och biologiska kvaliteter. Stadsmiljön kompletteras med ytterligare grönska och vatten i form av exempelvis vegetationsklädda tak och väggar och öppen dagvattenhantering.

Målet ser ut att delvis kunna uppnås då de biologiska värdena uppvisar svagt positiva trender även om arealen grönyta i Malmö verkar minska. Mer lokal information avseende omfattning och kvalitet på grönområden och vattenmiljöer samt hur ytterligare grönska och vatten tillförs stadsmiljön behövs. Delområdets totala trend bedöms som varken positiv eller negativ då nyckeltalen för grönyta och träd visar på negativa trender medan fladdermöss, skrubbskädda, ålgräs samt lavar och mossor visar på svagt positiva trender.

Närheten till grönområden har ökat medan både den totala arealen grönyta och per invånare har minskat. Dock skall detta tolkas lite med försiktighet då de senaste uppgifterna är framtagna med en förfinad metod och därför inte helt jämförbara med tidigare statistik. Antalet jätteträd halverades mellan år 2001 och 2009 på grund av att många almar försvann under denna tid. Uppgifter om stora träd saknas tyvärr för senare år. Antalet fladdermusarter har minskat något mellan år 2008 och 2016, dock har två arter tillkommit som tidigare inte hittats vid inventeringarna kring år 2000. Däremot påträffades avsevärt fler skyddsvärda lavar och mossor vid de senaste inventeringarna år 2012 och 2015. Ålgräsets djuputbredning har totalt sett ökat sedan början på 2000-talet vilket tyder på att ljusklimatet i vattnet har

förbättrats. Skrubbskäddornas medelvikt har varierat lite under åren och fiskarnas fysiologiska kondition har varit relativt stabil.

Arbetet med att ta fram mål för ekosystemtjänster i Malmö håller på att konkretiseras i Plan för Malmös gröna och blå miljöer. Strategier och riktlinjer utarbetas liksom indikatorer för uppföljning och planen förväntas bli antagen under hösten 2017. En första ekosystemtjänstkartering i samband med framtagande av en detaljplan har genomförts och det pågår dialog med byggherrar och konsulter. Det finns ett stort behov av att sprida kunskap och förståelse för behovet av ekosystemtjänster, dess nyttor och mångfunktionalitet såväl internt inom Malmö stad som externt. Inom ramen för MEST-projektet (Malmöekosystemtjänster) utreds var såväl barriärer som hävstångspunkter finns för möjligheten att integrera ekosystemtjänster i en hållbar stadsutveckling.

Undersökningar av olika skötsel- och anläggningsmetoder för gräsmarker, framförallt i trafikmiljöer, har också pågått under året. Utvärdering kommer att ske under kommande år för att se vilka metoder som ger störst nytta för den biologiska mångfalden och samtidigt har låg driftskostnad. Under år 2016 slutfördes MKB:s byggande av Greenhouse i Augustenborg som innehåller många innovativa lösningar inom bland annat energi och miljöteknik. Huset är specialbyggt för odling med specialutrustade odlingsbalkonger eller terrasser, möjlighet för vinterförvaring av växter på våning 14, gemensam takterrass med odlingslotter på mer än 200 kvadratmeter och ett kupolformat växthus. Under husets första tre år studeras hur boendelösningarna påverkar invånarnas beteende samt hur dagsljusinsläppet påverkats av miljöklassificeringarna.

Vilka insatser behövs?

Arbetet med Plan för Malmös gröna och blå miljöer är viktigt att prioritera så att en grund skapas inom kommunen för att i större omfattning kunna utveckla flera gröna och blå kvaliteter än de biologiska och rekreativa, bland annat klimatanpassning och bullerdämpning. Det är också viktigt att ekosystemtjänsterna ges hög prioritet vid den pågående aktualiseringen av översiktsplanen. För att ge större tyngd åt gröna och blå kvaliteter vid avvägning mellan olika intressen vid planering, genomförande och drift av stadsmiljön, behöver nyttan och värdet av ekosystemtjänster kartläggas och göras allmänt kända. Strategier måste utvecklas så att kvaliteten kan värnas och även höjas på befintliga gröna områden i staden då den förtätas.

Det är för närvarande ett högt exploateringsstryck på att bygga nya bostäder, förskolor och skolor i Malmö och förlusten av grönytor vid byggnation måste hanteras genom att tillämpa balanseringsprincipen, vilket bland annat innebär att förlorade värden behöver kompenseras. De parker och naturområden som ingår i Naturvårdsplanen måste också fredas från exploatering så inte ytterligare värdefulla miljöer försvinner i Malmö. Metoder för att mäta gröna och blå kvaliteter behöver också utvecklas såsom exempelvis en grönytefaktor för allmän platsmark som även innefattar ekosystemtjänster. Undersökning av olika metoder för drift och underhåll av gröna områden behöver genomföras så de metoder som både medför lägre kostnader och gynnar ekosystemtjänster kan användas inom kommunen. Malmö stad kan också stötta Malmöbornas stora intresse för odling på flera sätt, till exempel genom olika typer av upplåtelseformer av mark för både privat och kommersiell odling inom staden. På så vis skapas förutsättningar för en grönare och mer hållbar stad där den biologiska mångfalden i stadsmiljön kan stärkas.

God vistelsemiljö för alla i Malmö

De som bor i Malmö ska ha tillgång till ett boende som är sunt, säkert och tryggt. Alla barn ska ha möjlighet att leka utomhus i hälsosamma och inspirerande miljöer.

De nyckeltal som redovisas här ger långtifrån en heltäckande bild av delområdet. Det saknas tyvärr nyckeltal avseende flertalet aspekter på Malmöbornas boendemiljöer samt även på barns lekutomhus i Malmö. I dagsläget är det därför inte möjligt att bedöma om målet kan nås. De flesta nyckeltal som redovisas inom delområdet, såsom hudcancerfall och rökvanor i årskurs 6, uppvisar negativa trender.

Antalet olovliga boenden ökar i Malmö och under år 2016 fattades 6 beslut om förbud att ha bostäder i ej godkända lokaler medan endast 11 beslut togs mellan år 2008 och 2015. Hudcancerfallen ökar i Malmö, precis som i Sverige totalt.

Uppkomsten av hudcancer beror mycket på de individuella valen som människor gör avseende solvanor men tillgången till skuggiga miljöer är också en viktig faktor. Något fler barn i årskurs 6 rökte år 2012 än år 2003, medan det var tvärtom hos ungdomar i årskurs 9. Det saknas tyvärr uppföljning inom viktiga områden såsom exempelvis ventilation, buller, byggmaterial samt luft- och markföroreningar.

Bullersituationen i Malmö är väldigt dålig jämfört med andra städer i Sverige. I många bostadsområden är bullermiljön eftersatt och mycket störningar orsakas speciellt av trafikbuller. Under år 2016 påbörjades arbetet med att ta fram den tredje bullerkarteringen över Malmö där buller från väg, tåg och hamn ingår. Denna gång tas även buller från industrier med och resultaten kommer att presenteras under år 2017. Ett förslag till kemikalieplan med inriktning barn och unga har tagits fram inom Malmö stad under året och planen förväntas bli antagen av kommunfullmäktige under år 2017.

I Malmö bedrivs uppsökande arbete inom bostadstillsynen där insatserna prioriteras i områden med låg välfärd eftersom undermåliga boendemiljöer i högre utsträckning finns i socialt och ekonomiskt utsatta områden. För att förebygga problem i bostäder, såsom ventilationsbrister, fukt, mögel och skadedjur, har under år 2016 uppföljning och inspektion pågått i de prioriterade områdena Lindängen, Kirseberg, Hermodsdal, Nydala, Almhög, Oxie, Kroksbäck och vissa fastigheter i norra och södra Sofielund. I flertalet av de besökta fastigheterna har större eller mindre brister som inte är förenliga med miljöbalken konstaterats. I Lindängen pågår uppföljningar i ett fastighetsbestånd för tredje gången då fastighetsägaren inte vidtagit tillräckliga åtgärder tidigare. Även Lindängecentrum har blivit återinspekterat efter eftersatt renhållning, skadedjur och bristande avfallshantering. För att dessutom kunna arbeta med boendefrågor på ett mer heltäckande sätt i Malmö har en operativ boendegrupp bildats med representanter från berörda förvaltningar inom Malmö stad och intresseföreningar såsom Hyresgästföreningen. Antalet inkomna ärenden på olovliga boenden har under senaste tiden ökat och under år 2016 har totalt 7 förbud att upplåta fastigheter eller delar av fastigheter fattats. Detta utgör en kraftig ökning sen tidigare år då totalt 11 förbud fattats under åren 2008-2015. Malmö stad följer tillsammans med räddningstjänsten upp dessa utdömda boenden två gånger årligen så verksamheten inte återupptas.

Arbetet med att förbättra inommiljön på förskolor och skolor har under år 2016 fortsatt och då speciellt med fokus på buller från ventilationen samt fukt. Skolor i socioekonomiskt svaga områden har prioriterats i detta arbete. På förskole- och

skolgårdar i Malmö finns lekredskap i olika omfattning och utförande. På skolorna görs, genom olika satsningar, dels fysiska förändringar på gårdarna dels insatser kring utomhuspedagogiska arbetssätt för att skapa kreativa, spännande och gröna lärmiljöer. I Malmö finns också ungefär 220 allmänna, kommunala lekplatser där stora funktions- och säkerhetskrav ställs avseende både utrustning och miljö. Ett tjugotal av dessa är temalekplatser med unika, specialbyggda lekredskap inom ett visst tema såsom bondgård, teater, fiske, sol eller rymd. Under år 2016 invigdes två nya temalekplatser, trädgårds- och fågellekplatsen.

Vilka insatser behövs?

Det arbete som bedrivs inom Malmö stad på bullerområdet är idag inte tillräckligt för att åstadkomma en förbättring för Malmöborna. Det krävs ett omfattande förebyggande arbete för att både förbättra bullermiljön i befintliga bostadsområden och att planera nya områden på bästa sätt ur bullerhänseende. Det är dessutom viktigt att tidigt inbegripa bullerfrågan i det förtätningsarbete som ska ske i befintlig bebyggelse på flera platser i Malmö.

Det är viktigt att Malmö stad även framöver prioriterar arbetet med att åtgärda olovliga boenden så utsatta människor inte bor i undermåliga utrymmen i källare och i industrilokaler som inte är avsedda för boende. Det pågående samarbetet mellan bostadstillsyn, bygglövshantering och räddningstjänst behövs för ett lyckat resultat i denna fråga. Det framgångsrika förebyggande tillsynsarbetet av boendemiljöer i Malmö är viktigt att driva vidare och sprida till andra kommuner som är intresserade av att ta sig an dessa frågor ur ett annat mer hållbart perspektiv.

Kemikaliarbetet måste fortsatt prioriteras inom Malmö stad och samarbetet inom organisationen behöver öka för att arbetet med frågan ska gå framåt och Malmöbornas exponering för farliga ämnen ska kunna minska. En kemikalieplan för hela Malmö stads organisation behöver också tas fram där omfattningen och formerna för det kommunala kemikaliarbetet beskrivs.

En ökande befolkning i en alltmer tätbebyggd stad innebär en mycket större konkurrens om ytorna, för bebyggelse, transporter, rekreation m.m. Inom Malmö stad måste ökad vikt läggas på planeringen av hur staden ska förtätas så att negativa konsekvenser på invånarnas vistelsemiljöer inte uppstår. Barnens utemiljöer, såsom förskole- och skolgårdar samt lekplatser, måste värnas i arbetet med att förtäta staden. I detta sammanhang är det viktigt att tänka på att storleken av ytan i sig är en kvalité som inte bara går att ersätta genom att arbeta med utformning, lekvärden och olika kompensationer på allt mindre områden. Det är också speciellt viktigt att ta ett helhetsgrepp på närmiljön för barn som bor i utsatta områden. För att åstadkomma hälsosamma utomhusmiljöer för barn måste stor vikt läggas på utformningen av den yttre miljön så bra lektytor kan skapas med så få luftföroreningar och så lite buller som möjligt. Malmö stads arbete med att förändra och förbättra förskole- och skolgårdar behöver fortsätta samt utvecklas för att ge alla Malmös barn möjligheter att leka utomhus i inspirerande miljöer.

Naturtillgångar brukas hållbart

Malmös naturresurser, i form av marken, havet, kalkberggrunden, grundvattnet och den biologiska mångfalden, är värdefulla tillgångar som år 2020 skyddas och brukas på ett hållbart sätt.

Miljömålet består av fyra delområden som alla berör arbetet med att skydda och bruka Malmös naturresurser. Ett av delområdena ”jordbruket i Malmö ska vara hållbart” ser inte ut att kunna uppnås inom utsatt tid medan de övriga tre ”Malmö ska växa resurssnålt”, ”vattentillgångarna ska skyddas”, samt ”Malmönaturen ska värnas” alla ser ut att delvis kunna uppnås till år 2020. Totalt sett bedöms därmed miljömålet att endast till viss del vara möjligt att uppnå inom miljöprogrammets tidsram. Miljömålets trend bedöms vara positiv då den övervägande delen av nyckeltalen inom miljömålets fyra delområden uppvisar en positiv trend.

- Malmö ska växa resurssnålt
- Jordbruket i Malmö ska vara hållbart
- Vattentillgångarna ska skyddas
- Malmönaturen ska värnas

Malmö ska växa resurssnålt

Genom att i första hand bygga ut inom staden (förtäta), på framför allt gamla verksamhetsområden, utnyttjar vi markresursen i staden samtidigt som vi kan spara på den bördiga åkerjorden. Parker och grönområden ska skyddas.

Målet ser delvis ut att kunna uppnås då invånartätheten i Malmös tätorter ökar och många marksaneringar pågår. Uppgifter på hur eller om parker och grönområden skyddas vid utbyggnader saknas tyvärr.

Delområdets totala trend bedöms som negativ då den övervägande delen av nyckeltalen såsom jordbruksmark och grönyta uppvisar negativa trender.

En ökande invånartäthet mellan år 2005 och 2010 för de sex tätorterna, som går att jämföra i Malmö kommun, är en positiv trend. Arealen jordbruksmark minskade dock återigen lite under år 2015 och uppgår nu till knappt 4600 ha. Sedan år 1981 har arealen jordbruksmark minskat med en tredjedel. Trenden verkar även vara negativ för både den totala arealen grönyta och per invånare, även om de senaste uppgifterna inte är helt jämförbara med de tidigare. Antal anmälningar om marksaneringsärenden är fortfarande stort, vilket är positivt då den sanerade marken därmed kan användas för ny bebyggelse.

Förtättningsarbetet fortskrider inom flera områden i Malmö såsom i de gamla industriområdena på Kirseberg, i Nyhamnen och i Norra Sorgenfri samt även i det gamla sjukhusområdet i Sege Park och i bostadsområdena Holma och Kroksbäck. Detta arbete måste drivas vidare i hela staden så mark som tidigare använts till annat tillvaratas för bostadsbebyggelse och Malmös ökande befolkning därigenom kan få plats inom tätortsgränsen utan att viktiga grönytor går förlorade. Under år 2016 har arbetet med att ta fram en Plan för Malmös gröna och blå miljöer fortsatt och planen förväntas bli antagen under hösten 2017. Den ska bland annat innehålla mål för Malmös ekosystemtjänster samt strategier, riktlinjer och indikatorer för uppföljning. Inom Malmö stad fortsätter även trenden med att identifiera potentialer för samutnyttjande i staden. En del förskolor och skolor planeras i anslutning till stadens parker där avsikten är att skolgården, som kan vara en del av parken, ska kunna utnyttjas av allmänheten när skolan är stängd.

Vilka insatser behövs?

Arbetet med Plan för Malmös gröna och blå miljöer måste prioriteras inom den kommunala organisationen då det behövs ett övergripande instrument som lyfter fram de gröna och blå aspekterna i det förändringsarbete som krävs för att Malmö ska kunna växa mer resurssnålt och tätare. Malmö stad behöver fortsätta arbetet med att definiera hur samutnyttjande av olika ytor kan ske, under vilka förutsättningar det kan göras och även vilka funktioner som kan blandas och därmed skapa mångfunktionella ytor. En högre grad av samutnyttjande leder oftast till en längre och intensivare användning av marken, vilket medför högre risk för slitage som behöver hanteras så ytorna kan fortsättas användas. Kommunens arbete med att tillvarata ekosystemtjänster, vilket är produkter och tjänster som naturen förser oss med och som bidrar till vårt välbefinnande, måste fortsätta. När allt fler ska samsas på samma yta ökar både belastningen på och behovet av ytor. De måste planeras och skötas med ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv så att Malmöborna kan fortsätta dra nytta av naturens ekosystemtjänster för såväl klimatreglering, hälsa, matproduktion och mycket mer. Genom att använda och utöka

ekosystemtjänsterna i staden minskas behovet av andra, tekniska lösningar som annars hade varit nödvändiga för att tillgodose den växande stadens behov.

Jordbruket i Malmö ska vara hållbart

Odlingsfria och sprutfria zoner i odlingslandskapet kan gynna biologisk mångfald och minska spridningen av näringsämnen och gifter till vattendragen och grundvattnet. Ytterligare mark ska ställas om till ekolo-gisk produktion.

Målet ser ut att bli svårt att uppnå då jordbruksmarken fortsätter att minska samtidigt som den ekologiskt odlade marken inte har ökat under de senaste fem-sex åren. Även arealer med miljöstöd minskar inom Malmö kommuns gränser. Delområdets totala trend bedöms som varken positiv eller negativ då nyckeltalen för jordbruksmark och näringsläckage visar på negativa trender medan ekologiskt odlad mark och marker med miljöstöd visar på positiva trender, vilka dock på senare år har stagnerat.

Arealen jordbruksmark i Malmö kommun minskade återigen under år 2015 och arealen har totalt sett minskat med nästan en tredjedel sedan år 1981. Andelen ekologiskt odlad mark i kommunen ökar inte längre utan har legat på ungefär samma nivå, kring 7-8 procent, alltsedan år 2009. Utsläppen av kväve och fosfor till Öresund, som sker via vattendragen, varierar kraftigt mellan åren men visar varken på positiva eller negativa trender totalt sett. Arealen ängs- och betesmark med miljöstöd har under de senaste sex åren legat på samma nivå, kring 350 ha, medan arealen som erhåller olika typer av miljöstöd för minskat näringsläckage har haft en minskande trend sedan år 2001 för att år 2014 nästan helt försvinna.

Malmö stad har under år 2016 arbetat med att nyskapa småbiotoper i odlingslandskapet, exempelvis flera småvatten längs Sege å och två pilevallar. Dessutom har en försvunnen almällé återskapats av körsbärsträd med inslag av oxel och ek.

Vilka insatser behövs?

Det är viktigt att arbetet med att ta fram en strategi, för hur Malmös landsbygd ska användas, utvecklas och skyddas, prioriteras inom den kommunala organisationen. En av översiktsplanens övergripande prioriteringar är att staden främst ska växa inåt, innanför Yttre Ringvägen. Därmed behövs en långsiktig målsättning tas fram för bland annat den jordbruksmark som ägs av Malmö stad eftersom den inte längre bara ska förvaltas i väntan på exploatering. Berörda aktörer på landsbygden och inom kommunen måste samarbeta i detta strategiarbete för att ta tillvara områdets utvecklingspotential så att strategin gynnar både landsbygden och stadens invånare. Omställning av mark till ekologisk odling behöver också fortsatt prioriteras på den kommunalt ägda marken genom att till exempel ändra på arrendetider och försöka förbättra förutsättningarna för arrendatorerna under omställningsperioden.

Vattentillgångarna ska skyddas

Malmö ska år 2020 ha en ledande roll i alla vattenråd som berör kommunen. Grundvattnet har potential som framtida vattenresurs för olika ändamål. Utförelsen av näringsämnen och föroreningar till Öresund, via exempelvis de små vattendragen, ska minska.

Målet ser delvis ut att kunna uppnås då utsläppen av kväve och fosfor från avloppsreningsverken historiskt sett har minskat även om de ökat något under senare år. Grundvattenuttaget ligger numera också på nivåer som är rimliga med hänsyn till långsiktigt nyttjande av dricksvattenresursen. Delområdets totala trend bedöms som positiv då den övervägande delen av nyckeltalen, såsom kväve- och fosforutsläpp, ålgräs, skrubbskädda och grundvattenuttag visar på positiva trender.

En totalt sett minskad belastning på Öresund av närsalterna kväve och fosfor från kommunens avloppsreningsverk visar på en positiv trend medan näringsämnesutsläppen via de mindre vattendragen varierar kraftigt mellan åren och inte visar någon övergripande trend. Djuputbredningen av ålgräs i Öresund har totalt sett ökat i Malmös närhet sedan början på 2000-talet vilket tyder på ett förbättrat ljusklimat i vattnet. Medelvikten på fångade skrubbskäddor har bara varierat lite under åren och deras fysiologiska kondition har varit relativt stabil. Grundvattenuttaget ur Alnarpsströmmen via Grevietäkten har alltsedan 2000-talets början legat på en avsevärt lägre nivå än den gjorde under 1900-talets mitt. Vattenförbrukningen har sedan år 2005 legat kring 25 miljoner kubikmeter per år med ett lägsta värde år 2009 på 23,7 miljoner kubikmeter. Totalt sett visar mängden bräddat, orenat avloppsvatten från ledningsnätet i Malmö en ökande tendens, mycket på grund av de extrema nederbördssituationer som förekommit under vissa år.

Vattnet i Öresund och Sege å uppnår inte god status enligt vattendirektivets klassning och grundvattnet i Malmös centrala delar är i hög grad förorenat. Malmö stad ingår i olika samarbetsorganisationer för att förbättra vattenstatusen i kommunen och deltar i Segeåns Vattenråds arbete med att minska näringsämnesutsläppen till Öresund och i Sydvästskånes grundvattenkommittés arbete för ett grundvatten av god kvalitet. Malmö stad är även delaktiga i det dansk-svenska Öresundsvattensamarbetet som arbetar för ett stärkt skydd av Öresund och i arbetet mot marin nedskräpning och mikroplaster i den internationella miljöorganisationen KIMO tillsammans med andra kommuner i länderna kring Nordsjön.

Ett tematiskt tillägg till översiktsplanen "Plan för Malmös vatten" håller på att tas fram. Planeringsförutsättningar, mål och strategier för hav, ytvatten och grundvatten inom kommunens hela geografiska område, även havsområdet, ska beskrivas i denna övergripande vattenplan. En VA-utbyggnadsplan har tagits fram och beslutats av Kommunfullmäktige under år 2016 där den framtida utbyggnaden av det kommunala vatten- och avloppsnätet beskrivs. Arbetet pågår också med en Skyfallsplan som ska behandla regn vilka inte kan tas omhand av dagvattensystemet och som orsakar skador på bebyggelse, olägenheter för invånarna samt trafikstörningar. Informationsspridning avseende läkemedel, farligt avfall med mera sker kontinuerligt, via ett flertal informationskanaler, för att göra hushåll och verksamheter uppmärksamma på att deras hantering påverkar vattenkvaliteten i Malmös vattenområden.

Vilka insatser behövs?

Det kommunövergripande arbetet med ”Plan för Malmös vatten” behöver slutföras så de gemensamma strategier för Malmös vattenförekomster som tagits fram kan börja implementeras inom kommunen. Den under året antagna VA-utbyggnadsplanen, som är en grund för anslutningar till det kommunala avloppsnätet, är ett viktigt instrument i arbetet med att minska belastningen av kväve och fosfor på vattendrag och kustvatten från hushåll på landsbygden kring Malmö. Arbetet med att minska bräddningar av orenat avloppsvatten till kanaler, bäckar och Öresund är viktigt att driva vidare för att bättre kunna skydda recipienterna vid extrema skyfall. Den gällande dagvattenstrategin behöver också revideras så att kraven i ramdirektivet för vatten kan följas samt att ytterligare ekologisk dagvattenhantering kan främjas. Vattendirektivet kräver även att vattenfrågorna löpande beaktas i all detaljplans- och bygglovshantering för att se till att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte överskrids i kommunens vattenförekomster. Det är också viktigt att även fortsättningsvis informera Malmöbor och olika verksamheter om hur läkemedels- och kemikalierester ska hanteras för att undvika att skadliga ämnen hamnar i Malmös vattenrecipienter. Deltagande i olika typer av vattenorganisationer och det gränsöverskridande arbetet med att förbättra vattenmiljöerna i och kring Malmö behövs även framöver för att kunna åstadkomma en vattenhantering som är långsiktigt hållbar.

Malmönaturen ska värnas

Biologisk mångfald ska bevaras och utvecklas genom skydd och skötsel av naturen. Särskilt viktigt är att ta ansvar för de hotade och sällsynta arter som lever i kommunen. Malmöbornas kunskap om och engagemang för naturen ska öka.

Målet ser delvis ut att kunna uppnås då tre naturreservat har bildats i Malmö de senaste åtta åren och flera hotade och sällsynta arter finns i kommunen. Dock behövs statistik som tydligare belyser tillståndet för biologisk mångfald samt även information angående Malmöbornas kunskap om och engagemang för naturen. Delområdets totala trend bedöms som varken positiv eller negativ då nyckeltalen för skyddad areal, ålgräs, fladdermöss samt lavar och mossor visar på svagt positiva trender medan grönyta visar på negativa trender.

Tre naturreservat har skapats i kommunens västliga delar, sedan år 2008, men den skyddade arealen utgör endast 4,5 procent av Malmös totala land- och vattenareal. Ålgräsets djuputbredning har totalt sett ökat på det tre redovisade provtagningsstationerna sedan början på 2000-talet vilket tyder på att ljusklimatet i vattnet har förbättrats. Antalet fladdermusarter har minskat något mellan år 2008 och 2016, dock har två arter tillkommit som tidigare inte hittats under inventeringarna mellan år 1998 och 2002. Däremot påträffades avsevärt fler skyddsvärda lavar och mossor vid de senaste inventeringarna år 2012 och 2015. Både den totala arealen grönyta i Malmö och per invånare ser ut att ha minskat. Dock är de senaste uppgifterna inte helt jämförbara med tidigare statistik då metoderna som används för att ta fram statistiken förbättras kontinuerligt.

Arbetet med att bilda ett naturreservat på Klagshamnssudden, med dess unika naturvärden, har fortsatt under år 2016. Ett samrådsförslag med tillhörande skötselplan har färdigställts och skickats ut för inhämtande av synpunkter. Beslut

om det kommunala naturreservatet förväntas bli taget av kommunfullmäktige under år 2017. Inom Malmö stad pågår även diskussioner om vilka andra områden som ska prioriteras i det fortsatta arbetet med att skydda natur i Malmö. På initiativ av ideella organisationer på både dansk och svensk sida pågår sonderingar kring möjligheter till ett utökat skydd av Öresund. Malmö stad har, med finansieringsstöd från Länsstyrelsen, påbörjat arbetet med att undersöka konsekvenserna i Malmö om ett biosfärsområde bildas.

I oktober år 2016 påbörjades byggnationen av Malmös marinpedagogiska center vid Ribersborgsstranden. Anläggningen är främst avsedd för att undervisa skolbarn om havet men även utställningar riktade mot allmänheten kommer att anordnas i byggnaden. Naturbåten är ett koncept där skolelever i Malmö får åka ut och undersöka livet i Öresund. Genom olika pedagogiska arenor inom Malmö stad har ungefär 850 gymnasie- och högstadiel elever under år 2016 varit ute till havs och studerat flora och fauna. Även 38 turer för allmänheten, som snabbt blev fullbokade, kunde genomföras under sommaren, med stöd från SEA-U Marint Kunskapscenter. I Limhamns kalkbrott anordnades under år 2016 ett flertal guidade turer för allmänheten, vilka var välbesökta med totalt 1853 deltagare. Det stora intresset för dessa typer av aktiviteter tyder på att många Malmöbor vill få ta del av och lära sig mer om miljöer som annars inte är så tillgängliga inom kommunen, såsom kalkbrottet och Öresund.

Vilka insatser behövs?

Arbetet med att aktualisera och utöka Malmös Naturvårdsplan behöver prioriteras inom Malmö stad under kommande år. Planens områdesbeskrivningar behöver uppdateras och göras tillgängliga digitalt för både kommunala tjänstepersoner och Malmöbor. Naturvårdsplanens mål om naturvärden, biodiversitet och ekosystemtjänster måste konkretiseras och en genomförandestrategi för arbetet behöver tas fram. För att nå framgång i naturvårdsarbetet behöver även den ekologiska kompetensen stärkas inom den kommunala organisationen. Ytterligare värdefulla områden inom kommunens gränser behöver skydd av olika slag och arbetet med hotade och sällsynta arter behöver utökas avsevärt för att säkerställa att många fler av dessa arters livsutrymme tillgodoses. Naturen i östra Malmö behöver också göras mer tillgänglig så att Malmöborna enkelt kan besöka även fina områden i kommunens östra delar. För att öka Malmöbornas engagemang och kunskap om naturen behöver olika intressanta, lokala platser lyftas fram och på olika sätt göras lättillgängliga för allmänheten, såsom Kalkbrottet, Robotfältet, Sollidendammarna, Björklundadammen samt Öresund. Då största delen av Malmös befolkning saknar tillgång till båt är verksamheter som Naturbåten av största vikt för att kunna få Malmöborna att ta del av havet och dess natur. Kommunikation kring natur och ekosystemtjänster behöver också stärkas både internt i Malmö stad och med Malmöborna för att öka kunskapen om Malmös gröna och blå naturvärden.

I Malmö är det lätt att göra rätt

År 2020 präglas resursanvändningen av hållbarhet och långsiktighet. Det är enkelt att göra hållbara val av varor, tjänster, resor och avfallshantering för såväl näringslivet, malmöbon som i Malmö stads organisation.

Miljömålet består av fem delområden som alla berör arbetet med att göra samhällets resursanvändning mer långsiktigt hållbar. Ett av delområdena ”avfallet ska återvinnas” ser ut att kunna uppnås inom utsatt tid medan de övriga fyra ”hållbar upphandling”, ”användningen av farliga ämnen ska minska”, ”Malmö - en kunskaps- och innovationsstad” samt ”hållbar konsumtion och livsstil” ser alla ut att delvis kunna uppnås till år 2020. Totalt sett bedöms därmed miljömålet att endast till viss del vara möjligt att uppnå inom miljöprogrammets tidsram. Miljömålets trend bedöms vara positiv då flertalet av nyckeltalen inom miljömålets fem delområden uppvisar en positiv trend.

- Hållbar upphandling
- Användningen av farliga ämnen ska minska
- Avfallet ska återvinnas
- Malmö - en kunskaps- och innovationsstad
- Hållbar konsumtion och livsstil

Hållbar upphandling

Malmö stad ska se över upphandlings- och inköpsrutiner samt den kommunala organisationens förbrukning av resurser. Andelen ekologiska och närproducerade livsmedel som köps in till Malmö stad ska öka.

Totalt sett är det oklart om målet kommer att kunna uppnås då det i dagsläget saknas nyckeltal för andelen närproducerade livsmedel av totalt inköpta samt för användningen av varor och tjänster för att mäta den kommunala organisationens förbrukning av resurser. Målet ser ut att delvis kunna uppnås då både den ekologiska maten och miljöbilarna ökar starkt inom Malmö stad. Vissa av målen i kommunens policy för hållbar utveckling och mat kommer dock, enligt halvtidsutvärderingen, att vara svåra att nå. Till exempel kan nämnas målet att utsläppen av växthusgaser ska minska med 40 procent mellan år 2002 och 2020, samt att all representationsmat ska vara klimatanpassad samt ekologisk och etiskt certifierad, där så är möjligt. Delområdets totala trend bedöms som positiv då både den ekologiska maten och miljöbilarna visar på positiva trender.

Malmö stads inköp av ekologiska livsmedel har ökat alltsedan år 2003 och låg år 2015 på 53 procent av de totala matinköpen inom den kommunala organisationen. Målet till år 2020 är att 100 procent av maten som serveras i Malmö stad ska vara ekologisk. Andelen miljöbilar enligt Malmö miljöbilsstrategi uppvisar en ökande trend och år 2015 uppgick de till drygt 77 procent, vilket innebär att målet på 75 procent uppfylldes år 2015. Ett nytt mål har satts för år 2016 på 80 procent miljöbilar inom den kommunala organisationen.

Malmö stad ser ständigt över såväl inköpsrutiner som upphandlingsrutiner på olika nivåer i organisationen och med olika fokus. Under år 2016 påbörjades arbetet med att införa en kategoristyrd arbetsmetod för kommunövergripande avtal för att på ett strukturerat sätt kunna arbeta strategiskt och långsiktigt med de kommunövergripande avtalen. Ett ramverk för inköpsverksamheten i Malmö stad och de helägda bolagen har även utarbetats under året som innefattar en inköpsstrategi vilken ska vara vägledande för hur inköp ska ske inom Malmö stads organisation. Strategin anger bland annat att samtliga inköp ska ske med ett medvetet ekonomiskt, ekologiskt och socialt ansvarstagande så att inköp präglas av såväl ett livscykelperspektiv som ett etiskt perspektiv där hänsyn tas till samtliga relevanta och rimliga hållbarhetsdimensioner. Ramverket förväntas bli antaget av kommunfullmäktige under år 2017 för att därefter arbetas in i Malmö stads verksamheter.

En organisation har också byggts upp under året för att på ett verkningsfullt sätt jobba med två sociala perspektiv vid inköp, sysselsättningsfrämjande samt arbetsrättsliga villkor och samverkan har inletts på detta område med Göteborg och Stockholm. Arbetsrättsliga krav, som avser leverantörer som utför tjänster åt Malmö stad, ställs i den omfattning som är relevant, rimlig och möjlig. På IT-området har avtal tecknats under året för inköp av så kallade Chromebook datorer, vilka är konstruerade för att först och främst användas uppkopplade mot Internet då de flesta applikationer och data finns i ”molnet”. Malmö stads avtal avser datorer som uppfyller samtliga kriterier för TCO-certifiering. Detta har inneburit att marknaden nu kan erbjuda de första TCO-certifierade datorerna av detta slag. Under år 2016 har kontroller gjorts av tillverkare av IT-produkter,

sjukvårdsmaterial samt järnhandelsvaror med avseende på leverantörernas uppfyllande gällande mänskliga rättigheter, såväl nationellt som internationellt.

Vilka insatser behövs?

I egenskap av betydande inköpare på marknaden, kan Malmö stad hjälpa till att driva på så att utbudet av både varor och tjänster blir mer hållbart, speciellt inom de produktkategorier där Malmö stad har stora inköpsvolymerna. En förutsättning för ett lyckat arbete med hållbar upphandling inom Malmö stad är att det inom de värdemässigt stora produktområdena finns spetskompetens tillgänglig för dem som arbetar med upphandlingsprojekt och avtalsprocesser så korrekta hållbarhetskrav kan ställas. Malmö stad behöver utveckla uppföljningen av ställda miljökrav i sina avtal och exempelvis genom stickprover utföra kemisk analys av avtalade produkter. Uppföljningen av socialt relaterade krav måste finna en form och systematiseras framöver. Arbetsrättsliga krav, som avser tillverkande leverantörer, behöver ställas även framöver där det föreligger störst risk för brott mot grundläggande arbetsrättsliga villkor och mänskliga rättigheter.

Prioriterade avtalsområden avseende mänskliga rättigheter är riskområden inom produktkategorierna kontorsmaterial, möbler och IT. Det finns en strukturerad form för uppföljning när det gäller mänskliga rättigheter vilken kan komma att utökas framöver. Arbetet med ett ramverk för inköpsverksamheten och dess införande i den kommunala organisationen är viktigt att prioritera inom Malmö stad för att kunna genomföra hållbara inköp. Dessutom måste avtalstroheten bevakas och följas upp så att inköp inte sker av varor som varken är upphandlade eller avtalade. Kommande år krävs även kraftfulla insatser för att uppnå målen i Malmö stads "Policy för hållbar utveckling och mat". Bland annat behövs ett intensifierat arbete med att minska matsvinnet, införa mer växtbaserade menyer samt även med förändring av representationsmåltider, fikor med mera så de inte är animaliskt baserade eller innehåller flaskvatten.

Användningen av farliga ämnen ska minska

Genom information, samarbete och tillsyn ska farliga ämnen fasas ut ur kretsloppet. Malmö stad ska välja bort varor med sådana ämnen redan vid upphandlingen. Hållbara materialval ska göras inom alla sektorer.

Det är oklart om målet kommer att kunna uppnås då det saknas nyckeltal som visar hur Malmö stad arbetar med dessa frågor dels genom information, strategiskt arbete och tillsyn, samt dels i samband med upphandlingen och vid inköpen. Målet ser dock ut att delvis kunna uppnås då de flesta nyckeltal visar på minskad förekomst av farliga ämnen i omgivningen. Delområdets totala trend bedöms som positiv då den övervägande delen av nyckeltalen såsom farliga ämnen i slammet från avloppsreningsverken och i hamnsedimenten samt utsläppen vid olyckor visar på positiva trender.

Insamlingen av farligt avfall har totalt sett legat på en lite lägre nivå de senaste fem åren jämfört med 2000-talets första elva år. Om detta är positivt eller negativt är svårt att avgöra då det dels kan bero på minskad användning av produkter med farliga ämnen dels på att inte allt de farliga avfallet som uppkommer samlas in, kanske på grund av att man inte vet vad farligt avfall är. Så mycket som 11 procent

uppgger i kundenkäten som görs årligen, att de aldrig lämnat något farligt avfall. Förekomsten av farliga ämnen i slammet från reningsverken har totalt sett minskat sedan början på 1990-talet även om variationen mellan åren ibland har varit stor.

Utsläpp av farliga ämnen vid olika typer av olyckor där räddningstjänsten ingripit ökade under år 2015 till nästan 60 stycken efter att de föregående sex åren ha varierat mellan 33 och 50 stycken per år. Antalet var dock som högst mellan år 1996 och 2005 med en topp på 156 stycken år 1999. Antalet oljeutsläpp inom Malmös havsområde minskade under år 2015 jämfört med året innan och uppgick endast till ett enda. Fyra år under den redovisade tioårsperioden har däremot inte något utsläpp registrerats. Förekomsten av tungmetaller i undersökta hamnsediment uppvisar en minskande trend förutom vid den senaste inventeringen år 2013 då värdena för bly, kvicksilver och kadmium alla ökade lite. Antalet kemiska produkter, vilka är cancerframkallande, genotoxiska eller reproduktionstoxiska, och som importeras eller produceras av företag i Malmö har varierat över åren. År 2014 ligger antalet återigen på samma nivå som år 1996, vilket är de högsta antalen för hela perioden.

Arbetet med en kemikalieplan med inriktning barn och unga har fortsatt under året och den håller på att kompletteras med åtgärder och ansvarsfördelning för att bli mer konkret och användbar inom den kommunala organisationen. Planen förväntas bli antagen av kommunfullmäktige under år 2017. I samverkan med Lunds kommun och Region Skåne anordnades under hösten ett seminarium om kemikaliesmart byggande där berörda parter inom organisationerna deltog såsom byggprojektledare, förvaltare, inköpare, upphandlare, projektsamordnare, lokalsamordnare och politiker. Utbildningsmaterial, i form av tryckt material och film, har också tagits fram som vägledning till förskolepersonal i Malmö stad för att uppnå en kemikaliesmart förskola. Undersökning av kemikalier i inomhusmiljön på ett tiotal förskolor i Malmö har genomförts och uppföljning av ramavtal avseende idrottsmaterial har också skett under året. Information om farligt avfall, hur det ska sorteras och var det ska lämnas in har kommunicerats på ett flertal sätt under år 2016 och antalet insamlingsplatser har även utökats.

Vilka insatser behövs?

Arbetet inom kemikalieområdet måste fortsatt prioriteras inom den kommunala organisationen. För att minska Malmöbornas exponering för farliga ämnen behöver en kemikalieplan för hela Malmö stads organisation arbetas fram som beskriver omfattningen och formerna för det kommunala kemikaliearbetet. Ökat samarbete inom den kommunala organisationen är en förutsättning för att kemikaliearbetet ska gå framåt. Kemikaliekunskapen behöver bli bättre i Malmö stads organisation och även i samhället som helhet. Det behövs därför kunskapshöjande åtgärder både inom den kommunala verksamheten och för Malmöborna för att höja medvetenheten om farliga kemikalier och stärka människors handlingskraft i att kunna göra hållbara val i vardagen.

På upphandlingssidan behöver arbetet med att ställa miljökrav fortsätta så produkter med farliga egenskaper kan sorteras bort ur utbudet. Uppföljning av ställda krav i avtalen behöver också ske så levererade produkter motsvarar ställda krav. Vid ny- och ombyggnationer inom Malmö stad måste också krav ställas på att kemikaliesmarta byggvaror och produkter ska användas. Ytterligare informationsinsatser krävs avseende farligt avfall för att uppmärksamma Malmöborna på dels vad farligt avfall är dels hur rester ska tas omhand efter användning.

Avfallet ska återvinnas

Utvecklingen med ständigt ökande avfallsmängder måste brytas. Ett effektivt sätt är att minimera upp-komsten av avfall. Systemet för återvinning och avfallssortering ska bli enklare och mer lättåtkomligt.

Målet ser ut att kunna uppnås då både den totala avfallsmängden och per person samt matsvinnet minskar och insamlingen av matavfall ökar. Också insamlingen av förpackningar har ökat något i Malmö medan tidningsinsamlingen minskat då mängden tidningar minskat i hela samhället. Delområdets totala trend bedöms som positiv då den övervägande delen av nyckeltalen såsom mängden restavfall och matavfall samt matsvinnet visar på positiva trender.

Trenden med ökande avfallsmängder ser ut att vara på väg att brytas då den totala mängden insamlat restavfall under år 2015 har minskat för fjärde året i rad och nu ligger på nästan samma nivå som år 2000 då den var som lägst under den redovisade 15-årsperioden. När det gäller mängden insamlat restavfall per person i Malmö har denna tydligt minskat sedan den var som högst, år 2007, och var dessutom år 2015 som lägst under den redovisade 15-årsperioden. Minskningen beror till stor del på den pågående utsorteringen och insamlingen av matavfall då dessa mängder i stort ökar i samma omfattning som restavfallsmängderna minskar. Det är svårt att säga om det är positivt eller negativt om insamlingen av farligt avfall ökar eftersom en minskad användning av produkter med farliga ämnen är önskvärd, men av det farliga avfall som uppstår ska så stor andel som möjligt samlas in.

Totalt sett har insamlingen av alla typer av förpackningar ökat jämfört med mätperiodens början år 2006. Tidningsinsamlingen har däremot minskat med nästan 62 procent under samma period. Detta beror på att mängden tidningar har minskat kraftigt bland annat på grund av övergången till digitala medier. Under år 2015 minskade insamlingen av tidningar för första gången inte längre jämfört med året innan. Både pappers- och plastförpackningar har år 2015 de högsta insamlingssiffrorna för den redovisade tioårsperioden.

Andelen insamlat matavfall ökade återigen under år 2015 och målet på 40 procent insamlat matavfall av den totala mängden nåddes. Mängderna insamlat matavfall förväntas öka ytterligare kommande år då ännu inte alla verksamheter och flerfamiljshus i Malmö har matavfallssortering. Andelen mat som slängs i onödan har enligt fyra års analyser minskat i Malmö från att vara 36 procent av rest- och matavfallet år 2012 till att vara knappt 27 procent år 2015. Detta kan vara en positiv effekt av införandet av utsortering av matavfall som pågått i flera år inom kommunen.

Under år 2016 slutfördes arbetet med att ta fram gemensamma riktlinjer för avfallshanteringen i regionen där berörda förvaltningar inom kommunen samt Sysav och deras övriga tretton ägarkommuner deltagit. I maj 2016 antogs därefter Avfallsplan 2016-2020 av kommunfullmäktige i Malmö. Antalet insamlingsplatser för farligt avfall har utökats och information om vad farligt avfall är och hur det ska hanteras har kommunicerats på ett flertal sätt under året. På textilområdet pågår även arbete inom Malmö stad och Sysav med att utveckla insamling och omhändertagande av kläder som inte är lämpade för återanvändning men där textilfibern kan återvinnas.

Vilka insatser behövs?

Arbetet med genomförandet av Avfallsplan 2016-2020 är viktigt att prioritera så en mer hållbar avfallshantering kan utvecklas inom kommunen med lättillgängliga insamlingsystem som gör det lätt att göra rätt för Malmöborna. Arbetet med att minska uppkomsten av avfall behöver prioriteras ytterligare både inom den kommunala organisationen och i Malmö som helhet. De tre fokusområdena i Avfallsplan 2016-2020, Hållbar konsumtion för minskade avfallsmängder, Hållbar sortering med ökad återvinning och Hållbar hantering för en renare miljö, innehåller åtgärder vilka delvis handlar om långsiktigt kommunikationsarbete och informationskampanjer som syftar till att öka kunskapen om sambandet mellan konsumtion och avfall och att motivera till ändrade konsumtionsbeteenden. För att uppnå en ökad sortering och återvinning behövs kommunikation som ökar kunskapen avseende olika produkters hantering efter användningen vilket i sin tur kan höja Malmöborna motivation till att sortera.

Utöver kommunikation och information måste praktiska förutsättningar skapas för att underlätta för invånarna. Det behöver upprättas system och platser för att byta, låna, hyra, gemensamt äga och reparera saker samt andra lösningar för att underlätta för förändrade konsumtionsbeteenden som gör återbruk och återanvändning möjligt i vardagen. Det måste också skapas fler och lättillgängliga insamlingsplatser som möjliggör ökad sortering och insamling för Malmöborna. Bland annat är det viktigt att system för insamling av textilt avfall byggs upp så att återvinning av textilfibrer kan komma igång i stor skala i Malmö.

Malmö - en kunskaps- och innovationsstad

Malmö ska stärka befintliga cleantechföretag och attrahera nya företagsetableringar genom att fortsätta utvecklas som kunskaps- och innovationsstad.

Det är för närvarande svårt att bedöma om målet kan nås då nyckeltal saknas för cleantechområdet och fler nyckeltal behöver tas fram för att bättre kunna beskriva och bedöma hur Malmö utvecklas som kunskaps- och innovationsstad. Målet ser dock delvis ut att kunna uppnås då de redovisade nyckeltalen alla utvecklas i riktning mot målet. Delområdets totala trend bedöms som positiv då sysselsatta inom miljöföretag samt antalet studenter och lärare vid högskolan visar på positiva trender och de nystartade företagen också ligger på en hög nivå historiskt sett.

Nyckeltalet andelen sysselsatta inom miljösektorn i Malmö uppvisar en svagt positiv trend. Totalt sett har andelen av arbetskraften som är sysselsatta i miljöföretag ökat från 1,4 procent år 2003 till 1,6 procent år 2015 men den var som högst, 1,8 procent, år 2008 och 2009. Antalet nystartade företag i Malmö har legat mellan 2800 och 2900 stycken under de senaste sex åren. Detta är mer än dubbelt så många som vid 1990-talets mitt. Sedan 1999 har antalet helårsstudenter vid Malmö Högskola ökat med nästan 75 procent och de senaste sex åren har de uppgått till mellan 12500 och 13200 stycken. Både antalet lärare och de av dessa som är disputerade har ökat under den redovisade tioårsperioden. Under året kom också beslutet att regeringen påbörjat arbetet för att Malmö Högskola ska bli universitet den 1 januari 2018.

Det kompletterande nyckeltalet som visar på Malmös placering i en kommunranking är en subjektiv bedömning och väldigt beroende av hur kriterierna för rankingen är utformad. Det ger ändå en indikation på hur läget är på förskole- och skolområdet. Malmös placering förbättrades under år 2016 och är nu på plats 188 i SKL:s ranking av grundskolorna.

Malmö stad fortsätter att pröva nya former för samverkan med akademi och andra lärande-organisationer. Målet är att öka kunskap om och engagemang för en hållbar utveckling. Under året bildade Skåne en femte nod inom samverkansplattformen Mistra Urban Futures. ISU, institutet för hållbar stadsutveckling, fick under år 2016 tillfälligt utökade resurser och samarbetet inom Idélab Kommendanthuset fortsatte. Malmö är även forskningskommun inom miljö och samhällsplanering och har nu tre kommundoktorander.

InnoCarnival, innovationskarneval för barn och unga, genomfördes för andra gången under året. Två innovationstävlingar, med inriktning på Sege park och på nya avfallslösningar, slutfördes under året och vinnare utsågs. Satsningen Innovationsarena Malmö går in i en ny fas med delvis ny inriktning ”Vi bygger Malmö helt och hållbart”. I slutet av oktober anordnades ett ”Climathon” i Malmö där deltagarna fick tävla om att ta fram lösningar på lokala klimat- och hållbarhetsutmaningar under ett globalt 24-timmars event. Skolsamarbete med Naturskyddsföreningen fortsätter och under år 2016 slutfördes projektet Modellskola på Malmö latin. Resultaten redovisades på en konferens i Malmö i april och ska nu spridas vidare till andra gymnasieskolor. Samtidigt inleddes ett nytt samarbete mellan föreningen och Apelgårdsskolan på temat energismart livsstil. Under året har också olika modeller för att implementera de globala målen lokalt i diskuterats, samtidigt som Malmös samarbeten med Namibia, Zambia och Sydafrika fortsätter.

Vilka insatser behövs?

Malmö Cleantech Citys arbete är fortsatt viktigt för att Malmö ska kunna vara en attraktiv plats för att både starta, driva samt utveckla företag i cleantechbranschen liksom att testa nya sätt att stimulera innovationer och kreativitet. En strategi för att öka det pedagogiska stödet för undervisning om natur, miljö och hållbar utveckling behövs för att Malmö i framtiden ska kunna få kunniga och engagerade medborgare som har tillräcklig handlingskompetens för att göra hållbara val. Samarbetet mellan stad, akademi och andra lärandeinstitutioner behöver ytterligare fördjupas för att klara de många svåra och komplexa frågor som Malmö ställs inför i framtiden.

Hållbar konsumtion och livsstil

Det ska vara enkelt för Malmöborna att göra hållbara och giftfria val.

Konsumtion och produktion ska vara resurssnåla, smartare och mer inriktad på kvalitet.

Målet ser delvis ut att kunna uppnås då de miljöcertifierade företagen blir fler i Malmö, möjligheterna att sortera ut matavfall ökar, matsvinnet minskar och fler människor går och cyklar i Malmö. Det behövs dock information inom fler områden som visar om det är enkelt att göra hållbara och

giftfria val samt även om konsumtion och produktion blir resurssnålare, smartare och mer kvalitetsinriktad. Delområdets totala trend bedöms som positiv då den övervägande delen av nyckeltalen såsom miljöcertifierade verksamheter, miljödiplomerade skolor, matavfall, matsvinn och färdsätt visar på positiva trender.

Antalet miljöcertifierade företag i Malmö har ökat kontinuerligt sedan år 1992 och är nu fler än 300 stycken. Andelen skolor och förskolor som har certifieringen Grön Flagg minskade lite under år 2016 och uppgår nu till nästan 24 procent i Malmö. Försäljning av ekologisk mjölk i Malmö ökade lite under det senaste året och andelen ekologisk mjölk uppgick år 2015 till drygt 21 procent av total mängd såld mjölk från Skånemejerier. Införandet av obligatorisk insamling av matavfall har fortsatt i olika delar av Malmö och andelen insamlat matavfall uppgick till 40 procent av allt matavfall år 2015. Matsvinnet eller den andel mat som slängs i onödan har enligt fyra års analyser minskat i Malmö men uppgår ändå år 2015 till nästan 27 procent av rest- och matavfallet.

När det gäller total körsträcka för Malmös bilister har den under år 2012-2015 legat på samma nivå, strax över 460 mil per person, som den gjorde år 1999 efter att år 2008 haft en toppnotering på 581 mil per person. Bilinnehavet i Malmö har varierat alltsedan år 1974 men uppvisar totalt sett en ökning jämfört med utgångsåret då det fanns knappt 310 bilar per 1000 invånare medan det år 2015 fanns nästan 360. Miljöbilsinnehavet har ökat de senaste sju åren i Malmö och uppgår år 2015 till 18 respektive 3 procent av det totala bilinnehavet i Malmö, beroende på om det gäller den gamla eller nya definitionen.

Andelen bilresor till arbete eller skola har minskat från 43 procent år 2003 till 31 procent år 2013 enligt Malmö stads resvaneundersökning som görs vart femte år. Däremot ökade andelen kollektivtrafikresor till samma mål och under samma period från 12 procent till 21 procent. Cykeltrafikutvecklingen har i centrala Malmö ökat i princip varje år sedan år 2003 och hade år 2014 ökat med 50 procent medan befolkningen under samma period ökat med knappt 20 procent.

Olika samarbeten pågår mellan Malmö stad och privat samt ideell sektor kring hållbar konsumtion av både varor och tjänster. Under år 2016 påbörjades arbete inom Malmö stad och Sysav, med industriell sortering av textilier för att utveckla insamling och omhändertagande av kläder som inte är lämpade för återanvändning men där textilfibern kan tas tillvara. En kvartersnära återbrukscentral drevs under år 2016 i Lindängen och formerna för detta arbete ses nu över.

I exploateringsprocessen kan byggherren få möjlighet att anordna färre parkeringsplatser på tomten mot att erbjuda cykel- eller bilpoolslösningar till de boende eller verksamheterna. I maj 2016 invigdes Malmös hyrcykelsystem med 50 stationer och 500 cyklar som år 2019 ska vara fullt utbyggt och dubbelt så stort. Olika verksamheter drivs också med hjälp av arbetsmarknadsinsatser såsom restaurering av möbler som sedan går till försäljning eller återbruk av möbler internt inom den kommunala organisationen.

Under år 2016 var det tio år sedan Malmö, som första stad i Sverige, certifierades som en Fairtrade City. För att vara en Fairtrade City måste ett antal kriterier vara uppfyllda såsom att andelen Fairtrade-märkta produkter i kommunens verksamheter ökar, att utbudet av Fairtrade-produkter i butiker, på kaféer och restauranger ständigt ökar och att fler Malmöbor känner till vad rättvis handel är och vad det innebär.

Vilka insatser behövs?

Genom att vara ett föredöme och aktivt stödja aktiviteter som främjar hållbar konsumtion kan Malmö stad hjälpa till att lyfta fram de hållbara alternativen när det gäller både varor och tjänster. Fler aktörer, inom offentlig, privat och ideell sektor, behöver engagera sig och inleda samarbeten för att tillsammans utveckla forum för byten, utlåning och återanvändning så Malmöborna lättare kan göra hållbara och klimatsmarta val i vardagen och därigenom göra sitt beteende mer hållbart. Nya affärsmodeller med fokus på tjänster, såsom reparationer eller utlåning, istället för varor måste på olika sätt stöttas för att öka möjligheterna för en mer hållbar konsumtion.

Inom den kommunala organisationen är förmedlingstjänsten Malvin, som underlättar återanvändning av möbler, böcker, hjälpmedel och annan utrustning, ett viktigt exempel. Malvin har varit ett lyckat pilotprojekt men behöver nu både en långsiktig finansiering och en utvecklad verksamhet för att kunna bli en permanent verksamhet inom Malmö stad. Det är därför viktigt att den kommunala organisationen utarbetar modeller för att driva denna typ av verksamheter vilka ger positiva effekter för Malmöborna, inom alla tre hållbarhetsaspekterna, såsom att kommunala medel sparas, miljöpåverkan minskas och arbetstillfällena skapas.

Det behövs stora beteendeförändringar på transportområdet för att minska trafikens påverkan på Malmöbornas livsmiljö avseende framför allt luft, buller och ytanspråk. Kollektivtrafikens kapacitet måste ytterligare ökas samtidigt som fler kvalitetshöjande insatser måste göras för både fotgängare och cyklister i Malmö så de miljövänliga transportmedlen blir både mer attraktiva men även mer lättillgängliga i staden. Malmö stads arbete med att skapa beteendeförändringar när det gäller människors resvanor är viktigt att driva vidare så att den stora omställning som krävs på transportområdet för att åstadkomma ett hållbart resande, kan ske. Kommunikation och dialog behövs med både de som bor och de som verkar i Malmö så förändringar kan ske när det gäller både lokala och regionala resenärers vanor.